

них бажання опікуватися власним здоров'ям, бути обачним та цінувати особисту безпеку й життя. Але навчаючи, вихователь перш за все має здійснювати педагогічно-виховну роботу, керуючись наступними захисними принципами:

- перебування дітей у полі зору дорослих та підтримання контакту з ними – запорука особистої безпеки кожного вихованця;
- формування у дітей уявлень про існуючу в навколишньому середовищі небезпеку (зокрема, від незнайомих) – основний метод захисту дітей;
- вироблення і доведення до автоматизму у дітей звички зачиняти двері – засіб особистого захисту вихованців і захисту їхнього житла від злодіїв;
- виховання і дітей розсудливості та обережності при виборі місць для ігор – запобігання випадкам дитячого травматизму.

Методичні рекомендації з питань безпеки життєдіяльності дошкільнят.

Уся робота з навчання дітей безпечної поведінки має проводитися з урахуванням таких головних чинників:

- Вона не має обмежуватися лише навчанням дітей норм і правил поведінки. Їх необхідно також навчати обачності, уміння орієнтуватися та швидко реагувати в екстремальних ситуаціях.

- Максимальний ефект досягається, якщо навчально – виховна робота ведеться одночасно за трьома напрямками: дитячий садок – діти – батьки.

- Слід урахувати особливості дитячої психіки, її підвищену вразливість. Тому неприпустимим є застосування так званої шокової терапії з акцентуванням на страшних наслідках пожеж, повеней тощо. Такий підхід може травмувати психіку дитини, призвести до стресів, тривоги.

Важливе значення має і психологічна готовність дітей до сприйняття відповідної інформації про небезпеку та до практичних дій у надзвичайних ситуаціях. Працюючи з дошкільнятами, важливо враховувати властиві їм «вікові» страхи, що спричинені високою емоційністю, малим життєвим досвідом та багатою уявою дітей. Поглиблюючи знання дітей про навколишнє, формується в них готовність до ситуацій, в яких вони можуть опинитися. Якщо життєва ситуація не містить у собі елементів несподіванки і зрозуміла малюкові, безпідставні страхи не виникатимуть.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Бут Я. Ю.
м. Полтава*

Вступ. У сучасному суспільстві проблема забезпечення безпеки людини і суспільства – одна з найактуальніших. У соціальній філософії теорія розуміння безпеки об'єктивно вважається кардинальною, так як події останніх років свідчать про те, що сучасне суспільство і людина, як представник техногенного соціального виду, породжує суперечності, провокуючі глобальні потрясіння, активно впливаючі на багатовимірний соціальний простір. «Таке розуміння природи людини означає, з одного боку, тлумачення людини – як закономірного результату еволюції нашого Всесвіту, а з іншого – одночасно як перехідного пункту цієї еволюції, як одного з глобальних потенційних аттракторів, незримо напраляючих весь хід і загальну траєкторію».

У зв'язку з цим стає особливо цікавою безпека людини і суспільства. Сучасними вченими досить добре вивчена багатофакторність, варіативність розбалансованості

соціальних відносин у фінансово-економічній сфері, але недостатньо повно досліджена в соціальній, політичній і духовній сферах. Актуальність безпеки людини і суспільства обумовлена наступними обставинами.

По-перше, уточненням специфіки взаємодії різних соціально-політичних суб'єктів на суспільне життя, так як, не будучи ізольованою від інших сфер суспільного життя, сфера безпеки є ефективним механізмом врегулювання соціальних конфліктів, ліквідації наслідків криз, що перешкоджають поступальному суспільному розвитку і стабільності.

По-друге, необхідністю подолання помилок, пов'язаних з абсолютизацією впливу державних структур, влади на сферу безпеки. Сфера безпеки не є моносуб'єктністю, що не виключає можливості залучення широкого кола організацій. Сьогодні системно проявляється і об'єктивно складається розгалужена система суспільно-державного впливу на суспільні відносини, що передбачає розробку комплексної безпеки, що охоплює всі сфери життєдіяльності сучасного суспільства. Активні дії в сфері безпеки дозволяють будь-якому суб'єкту реалізовувати позитивну взаємодію, здійснювати діалог в суспільстві і на міжнародній арені.

По-третє, наявністю певної залежності між характером залучення громадських структур в регулювання сфери безпеки. У цьому випадку громадяни і суспільство є партнерами влади і продуктивно розвиваються інститути безпеки (Ради безпеки, спеціальні служби, антитерористичні комітети, експертні групи), що забезпечують ефективні регулюючі дії соціально-політичних суб'єктів на сферу безпеки.

По-четверте, недостатнім ступенем задоволення потреб, інтересів людини і суспільства в ефективній безпеці. Світова фінансово-економічна криза, політичні конфлікти, військові зіткнення продемонстрували об'єктивну залежність між соціальним самопочуттям громадян, якістю державного регулювання і необхідністю досягнення комплексної безпеки.

Основна частина. Безпека людини і суспільства передбачає пошук відповідей на питання: що таке безпека і наскільки пізнаване це явище? Беручи ці питання в якості вихідної методологічної посилки, важливо підкреслити, що така площина дослідження проблеми передбачає наявність конкретних аспектів прояви в соціальному просторі. При цьому є необхідність більш детального дослідження сфери небезпеки, виявлення принципового розходження щодо окремих моментів, з тими спеціалістами, які раніше вже вивчали в самих різних формах безпеки як явища. Звичайно, ті небезпеки, загрози, які мають своє джерело поза суспільством, також знаходяться в сфері дослідницького інтересу, але як раз вчені їх вивчали раніше і продовжують їх осмислювати з урахуванням геополітичних змін, соціально-політичних трансформацій, нових відкриттів і досягнень науково-технічного прогресу.

У спеціальній літературі поняття «безпека», як правило, розуміється по-різному:

- 1) безпека - відсутність небезпек;
- 2) безпека - певна діяльність по забезпеченню, по попередженню будь-яких небезпек, загроз (створюються захисні механізми, спеціальні попереджувальні дії);
- 3) безпека - усвідомлена потреба, цінність, інтерес, так чи інакше пов'язана з цілепокладанням.

Незважаючи на те, що категорія «безпека» не так давно увійшла в сучасний науковий лексикон, воно вже має неоднозначну ціннісну інтерпретацію.

Основна ідея безпечного існування людини і суспільства завжди розглядалася в контексті соціальних взаємин, що визначали істотність тієї чи іншої держави, а надалі таке розуміння знайшло відповідний розвиток, «в двох основних концепціях безпеки: національної і громадської». Але насправді таких концепцій сучасною наукою розглядається набагато більше (державна, політична, духовна безпека, не кажучи про

такі окремі випадки, як продовольча, демографічна, екологічна, біологічна, політична, інформаційна та інші види безпеки).

Фактично, той чи інший прояв безпеки взаємопов'язаний з характером небезпечного вимірювання навколишнього середовища, формуючи тим самим нестійке світовідчуття у людини, соціальних груп і сучасного суспільства. За такою логікою, виходить, що, якби в природному світі не було небезпек, то не було б і проблем, пов'язаних із забезпеченням безпеки.

Безпека в такому ключі представляє конкретний, цілком певний результат специфічної діяльності (по нейтралізації, попередженню загроз, забезпеченню захисту), що дозволяє сформулювати два підходи в розумінні природи безпеки: як прояв об'єктивної природи живих систем зберігати свою цілісність на основі саморегуляції з зовнішнім середовищем завдяки стійкій або нестійкій взаємодії і стану; як суб'єктивна природна захисна реакція або діяльність по створенню певного середовища для свого самозбереження. Безпека - якісна системна властивість органічного життя, яка не тільки забезпечує виживання різних організмів, але і сприяє їх розвитку (у всякому разі, повинно цьому сприяти).

Основною метою будь-якого з цих живих структурних рівнів є його власне виживання за рахунок створення безпечного середовища існування. Цивілізація створила такі елементи для самозбереження і розвитку:

- елементи культури - мову, писемність, релігія, мистецтво, наука, мораль, право;
- елементи соціальності - соціальну ієрархію, різні форми об'єднань і взаємовідносин;
- елементи політики - держава, влада, силові структури, фіскальні органи;
- елементи економіки - різні види виробництва, фінанси, ринок.

Домінуючим елементом до останнього часу (до процесу глобалізації) в тій чи іншій структурі була держава, яка об'єднувала всі елементи в одне ціле, виступаючи основним суб'єктом самозбереження, розвитку тієї чи іншої системи.

Розуміння безпеки як стану захищеності в даний час отримало найбільше поширення і прийнято багатьма дослідниками в якості концептуальних підстав проведених теоретичних досліджень, хоча вони часто розходяться у визначенні об'єкта захисту, характеру загроз і захисних інтересів.

В системі забезпечення національної безпеки при створенні прийнятних умов для розвитку держави необхідно реалізовувати силові функції. Саме силовий фактор в сучасному суспільстві забезпечує безпеку, стабільність і гарантує, як вважає більшість сучасних політичних лідерів, здатність своєчасного реагування на загрози з урахуванням можливостей і перспектив розвитку соціального простору.

Так, наприклад, в «Стратегії національної безпеки США» в якості головних умов реалізації безпечного існування виділяються: «по-перше, готовність американців платити доларами, політичними зусиллями і життям за безпеку; по-друге, активна двопартійна підтримка з боку американського конгресу; по-третє, здатність американської адміністрації реалізовувати «лідерство в світі з таким розрахунком, щоб воно відображало національні цінності і забезпечувало безпеку цієї країни».

В результаті, сьогодні політика безпеки США спирається на силові функції держави, що особливо актуально в зв'язку з подіями в Іраку, Лівії та Сирії. Державна безпека розглядається як стратегічний засіб забезпечення цілей національної безпеки, що характеризує здатність державних структур забезпечувати суверенітет, конституційний лад і цілісність країни, яка передбачає прогресивне і стійкий розвиток. Державна безпека акумульована в політичній сфері і забезпечує захист конституційного ладу і влади. Інші сфери життєдіяльності американської держави здійснюються в контексті державної безпеки тільки в тому випадку, якщо події, що

відбуваються загрожують політичним аспектам і ускладнюють процес забезпечення безпеки.

З урахуванням позитивного сценарію розвитку безпечного світу, необхідно в систему національної безпеки закласти принцип постійного пошуку оптимальної стратегії відображення загроз, щоб виключити максималістський підхід у вирішенні питань, що стосуються сфери безпеки.

Визначальним моментом в такій стратегії національної безпеки повинна бути вимога гарантованого руху в безпечній реальності і мирної співпраці. Це означає, що поряд з мобілізаційними елементами безпеки людини і суспільства дуже важливе значення принципово нових елементів, що підтримують конкурентоспроможність і життєздатність суспільства. Для вироблення комплексної безпеки і успішної реалізації її на практиці необхідна відповідна система суспільних відносин, інноваційні структури з елементами громадянського суспільства. Це дозволить контролювати рефлексію спеціалізованих структур на загрози, небезпеки, які виникають, регулювати процес ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, економічних криз, політичних конфліктів, військових зіткнень і соціальних потрясінь.

З урахуванням такого концептуального підходу можна сформулювати основну мету політики безпеки, а саме, підтримання стабільності, прогнозування основних соціальних процесів і розумного поєднання внутрішньополітичних, геополітичних, гео економічних, демографічних умов сприятливих для прогресивного розвитку сучасного суспільства.

Висновок. В результаті склалося традиційне розуміння безпеки як стану захищеності хоча і змінило форму, але залишилося за змістом домінуючим (не тільки в сучасних дослідженнях, а й у практиці забезпечення безпеки). Разом з тим проявивши в останнє десятиліття обмеженість традиційного розуміння безпеки ініціювала дослідників не тільки шукати нові підходи, а й критично переосмислювати створене уявлення, навіть якщо вони і отримали законодавче закріплення.

По-перше, ототожнення захищеності з безпекою є, на думку деяких авторів, результатом методологічного підходу, при якому соціальні і політичні процеси розглядалися не теоретично, а політично (перш за все, в рамках протистояння двох соціальних систем). Таке «державно-охоронне» розуміння безпеки виходило з цілком певної геополітичної моделі, що передбачає глобальну взаємодію суверенних держав, коли вони переслідують виключно свої власні інтереси, тобто «Державна безпека», становить застарілий підхід, вже виявивляючи свою деяку неспроможність.

По-друге, дослідники звертають увагу на те, що сталося ототожнення безпеки з захищеністю. З переважаючого «охоронного» ухилу об'єктивно слідує антидемократичність внутрішньої політики, яка несе в собі загрозу переростання в тоталітаризм, оскільки органи державної влади можуть без особливих складнощів перемістити акценти з «Охорони» національних інтересів на власні корпоративні потреби і групові інтереси, далекі від норм моралі і моральної моделі владарювання. Безпека в такому випадку починає ототожнюватися з непорушністю існуючих політичних структур.

Більш того, послідовна реалізація ідеї захищеності призводить до самоізоляції і, як наслідок, до «випадання» з системи міжнародних відносин, тому існуюча в минулому «залізна завіса» об'єктивно сковувала розвиток і ставала небезпекою для суспільства.

По-третє, як показує досвід, безпека не може бути зведена виключно до захищеності. Наприклад, до останнього часу основу забезпечення глобальної безпеки становило підтримку стану незахищеності провідних держав від ракетно-ядерного нападу.

Мабуть, усвідомлення дослідниками теоретичної недостатності ототожнення сутності безпеки з захищеністю і призвело до появи великої кількості альтернативних, в тому числі досить обгрунтованих, наукових визначень. Якщо абстрагуватися від особливого розгляду вченими феномена безпеки (національна, державна, громадська, екологічна, інформаційна безпека, біологічна безпека), то існуючі уявлення умовно можна звести до наступних основних груп дефініцій.

По-перше, безпека розглядається як властивість системи, так як існування будь-якої системи передбачає її захищеність від руйнівного впливу будь-яких сил і «пручаються» своєму руйнуванню всі системи - елементарні частинки, атоми, молекули, системні освіти макросвіту і космосу.

Взаємодіючи з зовнішнім світом, людина пізнає світ і усвідомлює небезпеки, які загрожують її існуванню, вживає заходів щодо їх запобігання або зменшення.

По-друге, безпека часто розуміється як специфічна діяльність. Існує велика кількість менш поширених, але більш оригінальних визначень категорії «Безпека», яка визначається як: конкретні відносини, суб'єктами якого виступають джерело загрози і об'єкт уразливості; сукупність факторів, що забезпечують життєздатність держави, сприятливі умови для розвитку; здатність держави протистояти застосуванню, загрозі застосування сили.

Таким чином, безпеку людини і суспільства (комплексна безпека), ілюструє мозаїчність смислових значень цього складного явища, що наочно доводить факт осягнення сутності феномену безпеки, її визначення, і особливо, комплексної безпеки.

Список використаної літератури

1. Зонов Ф.А. Міжнародний тероризм і світовий досвід боротьби з ним / Ф.А. Зонов // Влада. 2011. № 12. С. 103-106.
2. Бальцерович Л. Назустріч обмеженому державі / Л. Бальцерович; пер. з англ. М.: Нове видавництво, 2007. 92 с.
3. Незалежна газета, 26 жовтня 1994 року.
4. Гегель Г. Феноменологія духу. Філософія історії / Георг Вільгельм Фрідріх Гегель. М.: Ексмо, 2007. 880 с.
5. Кузнецов В.М. Соціологія безпеки / В.М. Кузнецов. М.: Книга і бізнес, 2003. - 880 с.
6. Ларін В. Безпека розвитку і розвиток безпеки / В. Ларін // Вільна думка. 2008. № 7. С. 40-43.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

*Пархоменко М. С.
м. Полтава*

Вступ. Проблема безпеки завжди займала особливе місце в історії. Протягом століть формувалися принципи протистояння викликам національної безпеки, які в основному зводилися до захисту кордонів, суверенітету і населення від зовнішніх загроз.

Сьогодні спектр викликів безпеки значно зріс і це пов'язано не тільки з тим, що технічні, інтелектуальні та інші показники озброєння вийшли на надзвичайно високий рівень свого розвитку. Тепер, крім традиційних проблем, до уваги повинні прийматися також і так звані «нетрадиційні» або «м'які» проблеми безпеки.

Сьогодні додалися і нетрадиційні виклики, які нарівні з традиційними, загрожують стабільності регіону і навіть в якійсь мірі усьому світу. В першу чергу це стосується проблеми тероризму.